

Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija
Patērētāju tiesību aizsardzības centrs

K.Valdemāra ielā 157, Rīgā, LV – 1013 ♦ tālr. (+371)7388624 ♦ fakss (+371)7388634 ♦ e-pasts: tpkc@apollo.lv

SIA „Degas”
Reģ. Nr. 48701012678
Torņu iela 4d
Aizkraukle, LV – 5101**LĒMUMS**
par nevienlīdzīgiem un netaisnīgiem
līguma noteikumiem

2006.gada 31.jūlijā

Nr.23 – lg

Patērētāju tiesību aizsardzības centra Liepājas reģionālajā pārvaldē (turpmāk – *PTAC LRP*) 2006.gada 30.jūnijā saņemts (...) (turpmāk – *Patērētāja*) iesniegums (turpmāk – *Iesniegums*) par 2006.gada 24.martā ar SIA „Degas” (turpmāk – *Pārdevējs*) noslēgto pirkuma līgumu Nr.(...) (turpmāk – *Līgums*). 2006.gada 6.jūnijā Patērētāju tiesību aizsardzības centrā (turpmāk – *PTAC*) no *PTAC LRP* saņemta 2006.gada 3.jūlija vēstule Nr.11-27-2/549 ar lūgumu izvērtēt *Līguma* noteikumu atbilstību *Patērētāju tiesību aizsardzības likuma* (turpmāk – *PTAL*) prasībām.

PTAL 25.panta ceturtās daļas 6.punkta noteikumos paredzēts *PTAC* pienākums uzraudzīt patērētāju tiesību ievērošanu līgumos, kurus patērētājs slēdz ar ražotājiem, pārdevējiem un pakalpojumu sniedzējiem, tādējādi *PTAC* ir izvērtējis *Līguma* atbilstību *PTAL* prasībām.

Saskaņā ar *PTAL* 3.panta 2.punkta noteikumiem „*patērētāja tiesības ir pārkāptas, ja nav ievērots līgumslēdzēju pušu vienlīdzības princips un līguma noteikumi ir netaisnīgi*”. Savukārt saskaņā ar *PTAL* 6.panta pirmo daļu „*ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs nedrīkst piedāvāt tādus līguma noteikumus, kas ir pretrunā ar līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu, šo likumu un citiem normatīvajiem aktiem*”.

Sakarā ar *Iesniegumu* un saskaņā ar *PTAL* 25.panta ceturtās daļas 6.punktā noteiktajām *PTAC* tiesībām, *PTAC* ir veicis *Līguma* izvērtēšanu savas kompetences robežās:

1. No lietai pievienotajiem materiāliem *PTAC* konstatē, ka *Patērētājam* parakstīšanai ticis iesniegts standarta līgums. *PTAL* 6.panta piektā daļa paredz, ka „*līguma noteikums vienmēr ir uzskatāms par savstarpēji neapspriestu, ja līgums sastādīts iepriekš un patērētājam nav bijis iespējams ietekmēt attiecīgā līguma noteikumus*”. Pie tam, *PTAL* 6.panta sestajā daļā noteikts: „*ja ir apspriesti atsevišķi līguma noteikumi vai atsevišķu noteikumu attiecīgi aspekti, tad nevar uzskatīt, ka savstarpēji apspriesti ir arī pārējie līguma noteikumi*”. Turklāt, lai konstatētu, vai attiecīgais līguma noteikums ir apspriests, ir jāņem vērā *PTAL* 6.panta piektajā un septītajā daļā noteiktais. *PTAL* 6.panta septītā daļa nosaka, ka „*ja ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs apgalvo, ka līguma noteikumi ir savstarpēji apspriesti ar patērētāju, viņa pienākums ir to pierādīt*”. *PTAC* norāda, ka *PTAL* izpratnē pat skaidri izteikts patērētāja apliecinājums, ka viņš ir iepazīstināts ar līguma

standartnoteikumiem un vienojies par tiem, neizslēdz direktīvas piemērošanu (skat. Zadraks G. Netaisnīgu noteikumu direktīvas reforma. Likums un Tiesības, 2005., 4). Ja apspriešana ir formāla (piemēram, personas paraksts līgumā), tad to nedrīkstētu pieņemt kā apspriešanu *PTAL* izpratnē.

Vadoties no minētā, *PTAC* uzskata, ka starp *Pārdevēju* un *Patērētāju* noslēgtais *Līgums* atzīstams par tipveida līgumu, kas sastādīts iepriekš, un šādi līguma noteikumi saskaņā ar *PTAL* 6.panta piekto daļu vienmēr uzskatāmi par savstarpēji neapspriešiem.

2. *Līguma* 4.1.punkts nosaka, ka „*Pārdevējs* apņemas piegādāt *Pircējam* mēbeles 45 darba dienu laikā. *Pārdevējs* ir tiesīgs vienpusēji pagarināt mēbeļu piegādes termiņu par 10 dienām, par to informējot *Pircēju*.”

Civillikuma 1579.pantā noteikts: „*Ar termiņu no līguma izrietošās tiesības sākumu vai ilgumu dara atkarīgu no zināma brīža iestāšanās, kuru saskaņā ar to, sauc vai nu par sākuma vai beigu termiņu.*” „*Termiņa neiekļaušana līgumā neatņem tam spēku. Tomēr labāk ir termiņus skaidri noteikt līgumā.*” (LR *Civillikuma* komentāri. Saistību tiesības (1401. – 2400.p.). Prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. 2000.; 114.lpp.). *Līguma* 4.1.punktā nav noteikts, sākot no kāda brīža tiek sākta 45 dienu skaitīšana, līdz ar to nav iespējams konstatēt konkrēta brīža iestāšanos, no kura sākt 45 dienu skaitīšanu. Tādējādi *PTAC* norāda, ka *Līgumā* vajadzētu skaidri norādīt, no kura brīža tiek uzsākta 45 dienu termiņa skaitīšana.

Saskaņā ar *PTAL* 6.panta otro daļu „*līguma noteikumi formulējami vienkāršā un saprotamā valodā. Neskaidri un neprecīzi rakstveida līguma noteikumi tiek tulkoti par labu patērētājam*”. Ņemot vērā iepriekš minēto un, pamatojoties uz *PTAL* 6.panta otro daļu, *Līguma* 4.1.punkta noteikums ir uzskatāms par neskaidru, kas tulkojams par labu *Patērētājam*.

3. *Līguma* 5.1.punktā noteikts, ka „*visus strīdus un domstarpības, kas rodas sakarā ar šī līguma noslēgšanu, spēkā esamību, saistību izpildi vai kas skar tā pārkāpšanu vai izbeigšanu, puses nodos izskatīšanai Rīgas šķīrējtiesā saskaņā ar tās reglamentu viena šķīrējtiesneša sastāvā*”.

Saskaņā ar *PTAL* 6.panta trešās daļas 7.punktu „*par netaisnīgiem līguma noteikumiem uzskatāmi noteikumi, kas izslēdz vai kavē patērētāja tiesības vērsties patērētāju tiesību aizsardzības iestādēs vai tiesā, paredz strīdu izskatīšanu tikai šķīrējtiesā*”.

Profesors K.Torgāns ir norādījis, ka: „*ļaujot bez ceremonijām patērētājam uzspiest vienu šķīrējtiesnesi un ar to viņam atņemot iespēju uz lietas izskatīšanu tiesā, tiek pārkāpts Patērētāju tiesību aizsardzības likums*” (K. Torgāns. *Šķīrējtiesas Latvijā: vajadzīgas radikālas pārmaiņas*. Jurista Vārds, 11.01.2005.). K. Torgāns skaidrojis, ka šķīrējtiesas process galvenokārt ir domāts strīdu izskatīšanai starp komersantiem, kas noteikts arī UNCITRAL noteikumos (United Nation Commission On International Trade Rule, Arbitration rules, General Assembly Resolution 31/98), kas pārņemti daudzu Latvijas šķīrējtiesu reglamentos. Arī pastāvošā tiesu praksē (LR Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 7.marta spriedums Lietā Nr.C30 5190 03 SKA-59; Administratīvās apgabaltiesas 2005.gada 30.septembra spriedumā Lietā Nr. C 30519003 AA 490-05/5) ir atzīts, ka ar patērētāju noslēgtā līgumā šķīrējtiesas klauzula ir netaisnīgs līguma noteikums un līdz ar to atzīstams par spēkā neesošu.

Izvērtējot *Līguma* 5.1.punktā ietverto šķīrējtiesas klauzulu, *PTAC* secina, ka, paredzot strīdu izskatīšanu šķīrējtiesā, tiek ierobežotas *Patērētāja* tiesības griezties patērētāju tiesību aizsardzības iestādēs un tiesā, un tā ir uzskatāma par netaisnīgu. Tādējādi saskaņā ar *PTAL* 6.panta astoto daļu *Pārdevēja* un *Patērētāja* noslēgtajā līgumā ietvertie netaisnīgie noteikumi pēc patērētāja prasības atzīstami par spēkā neesošiem, bet līgums paliek spēkā, ja tas var pastāvēt arī turpmāk, kad izslēgti netaisnīgie līguma noteikumi. Ņemot vērā iepriekš minēto, *Līguma* 5.2.2.punktā iekļautais *Līguma* noteikums ir netaisnīgs un atzīstams par spēkā neesošu un *Līgumā* būtu jāiekļauj noteikums, kas nodrošinātu patērētāju izvēles tiesības vērsties vispārējās jurisdikcijas tiesā.

4. Saskaņā ar *Līguma* 5.2.2.punktu „*Pārdevējam ir tiesības vienpusēji atkāpties no šī līguma, neatlīdzinot otrai pusei nekādus zaudējumus, gadījumā, ja mēbeļu ražotājs atsakās piegādāt pasūtītās mēbeles*”.

Civillikuma 2027.pantā noteikts, ka „*pārdotā lieta īstā laikā un īstā vietā jānodod pircējam ar visiem tās piederumiem, kā arī ar visu to, kas var nodrošināt tiesību uz šo lietu*”.

Ņemot vērā *Līguma* 4.1.punktā noteikto, ka „*pārdevējs apņemas piegādāt mēbeles 45 darba dienu laikā*”, *Pārdevēja* pienākums ir noteiktajā laikā piegādāt precī, kura pēc kvalitātes un veida atbilst *Līguma* nosacījumiem atbilstoši izdrukai Nr.24030605LF3. Arī juridiskajā literatūrā pausts viedoklis, ka „*pārdotās lietas nenodošana ir līguma pārkāpums, neatļauta darbība, par kuru atbildība saskaņā ar CL 1635. un 1775.pantu iestājas zaudējumu atlīdzināšanas veidā*”. (LR *Civillikuma* komentāri. Saistību tiesības (1401. – 2400.p.). Prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. 2000.; 426.lpp.). Tādējādi *Līguma* 5.2.2.punktā noteiktais ir pretrunā ar *PTAL* 6.panta trešās daļas 6.punktu, jo ierobežo *Pārdevēja* pienākumu pildīt saistības, ko uzņēmis viņa pārstāvis vai pakārto šīs saistības kādai citai formalitātei. Līdz ar to *Līguma* 5.2.2. punkts ir atzīstams par netaisnīgu līguma noteikumu.

PTAL 25.panta ceturtās daļas 6.punkts paredz *PTAC* pienākumu prasīt, lai pakalpojuma sniedzējs groza līguma projektu vai pārtrauc pildīt līguma noteikumus, ja konstatēti netaisnīgi līguma noteikumi pakalpojuma sniedzēja vai pārdevēja līguma projektā vai noslēgtajā līgumā.

Ņemot vērā iepriekš minēto un *PTAL* 3.panta 2.punktu, 6.pantu, 25.panta ceturtās daļas 4. un 6.punktu, Patērētāju tiesību aizsardzības centrs

pieprasa:

- 1) pārtraukt pildīt ar *Patērētāju* noslēgtā *Līguma* 5.1.punkta un 5.2.2.punkta noteikumus;
- 2) 14 dienu laikā no administratīvā akta spēkā stāšanās dienas grozīt citiem patērētājiem piedāvāto līgumu projektos 5.1.punktu un 5.2.2.punktu;
- 3) sniegt informāciju *PTAC* par administratīvā akta izpildi pirms administratīvā akta lemjošās daļas 2.punktā noteiktā izpildes termiņa beigām atbilstoši *PTAL* 25.panta desmitās daļas noteikumiem.

Saskaņā ar *Administratīvā procesa likuma* 70.panta pirmo daļu, 76.panta pirmo daļu un otro daļu, 79.panta pirmo daļu un *Patērētāju tiesību aizsardzības likuma* 25.panta pirmo daļu šo administratīvo aktu var apstrīdēt Latvijas Republikas Ekonomikas ministrijā viena mēneša laikā kopš tā paziņošanas adresātam, iesniedzot iesniegumu *PTAC*.

Direktore (paraksts)
(zīmogs)

B. Vītoļa

(...)

IZRAKSTS PAREIZS